

Rabbi Ya'akov Trump

TIMELY TORAH

PUT SEDER IN YOUR SEDER

Sunday April 10 @ 8:00 am

In Person: Annette Adler
Young Adult Beit Medrash
Zoom ID: 961 8928 8337
Passcode: yilctorah

Sunday April 10th

This shiur is kindly sponsored by the following people:

Marc Berlin in memory of his mother's 5th yahrzeit

Judith Berlin, Yehudit bat Eliezer, a"h

and

Shandy and Elliot Horowitz in memory Elliot's primary Torah Mentors Morah

Nechama Leibowitz A"H (5 Nissan) and Rav Aharon Kreiser (12 Nissan)

and

Karen and Michael Rosenbloom on the yahrzeit of Karen's father

Julius Sand, Yehuda ben Meir, a"h.

Chametz and Matza

ונמצא דחמץ אינו הטעם האמיתי של
עלם הדבר אלא טעם שניתוסף
ע"י הוספת גורם שמבחוץ שאינו עצמו של
הדבר, ודב"ז מעוות ומשנה את הדבר
בעצמו ונותן לו צורה אחרת וטעם אחר,
ואמנם גם נותן לו אורך ימים אחר, דחמץ
אמנם מחדד את הטעם ואולי גם עושה
אותו יותר ערב לחיך, אבל מעתה אין הדבר
מתקיים אלא לזמן קצר, והיינו משום שכל
עוד שדבר נשאר מה שהוא בעצמו הרי הוא
יותר אמיתי וממילא יותר קיים, אבל היכא
דתו לא הוי מה שהוא בעצם הרי הוא כשקר
שהוא טוב לרגע אבל בעצם אינו קיים.

וז"ש שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה
לשון שקר (משלי י"ב פסוק י"ט),
דדוקא האמת קיים לעולם ועד, אבל השקר
הוא רק לרגע, דכל הקיום שלו הוא עד
כמה שמצליחים לרמות ולהטעות, ואי"ז
אלא לזמן קצר מאוד וגם זה רק אם יש
הצלחה גדולה, אבל בעצם אין לשקר שום
ערך ושום המשך קיום אלא יתבטל במהרה.

חמץ ומצה

ועתה ידוע ונאמר דהנה המושג חמץ הוא
התוספת של בחינת זמן, דקמח
ומים שמעורבים ביחד נעשה עיסה, ואם
היו חופים אותה מיד ה' מלה וע"י השהייה
נעשה חמץ, ואז הדבר מקבל טעמים
והוא...

The Fateful Night at the Barn

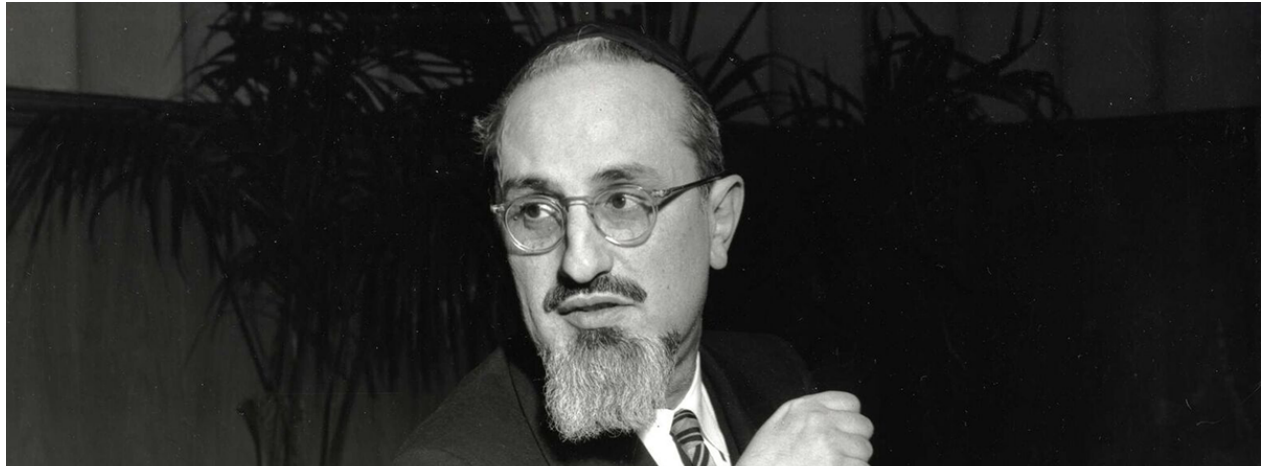

Derech Emunah, Rav Chaim Kanievsky

וַיֹּאכֵל בּוֹעֵז וַיֵּשֶׁת - לַיָּל פֶּסַח הוּדָה, וַיֹּאכֵל בְּעֵז וַיֵּשֶׁת וַיֵּיטֵב לָבוֹ. פִּירְשׁ"י וַיֵּיטֵב לָבוֹ שֶׁעֶסֶק בַּתּוֹרָה, וְכִ"ה בַּמִּדְרָךְ כֹּאן פ"ה סט"ו. הֵנָּה לַמֶּשֶׁכַּ בְּרוּקָה כֹּאן וּבִבְעָה"ת בֹּא (פ' וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה) שְׁלִיל פֶּסַח הִי, לִפְנֵי וַיֹּאכֵל הֵינּוּ מִצָּה וּמִרּוֹר, וַיֵּשֶׁת ד' כּוֹסוֹת, וַיֵּיטֵב לָבוֹ שֶׁעֶסֶק בַּתּוֹרָה הוּא הַהֲגָדָה. אֵךְ יל"ע לָמָּה שָׁכַב בַּקֶּצֶה הָעֶרְמָה כִּדִּי לִשְׁמוֹר מִגִּנְבִּים כִּמְ"ש חו"ל בַּמִּדְרָשׁ הִרִי מְבֹאֵר בַּמִּגְ"א ס"ס תפ"א בִּשְׁם מַהֲרִי"ל דֹּאֵין לִנְעוּל הַדֹּלֶת בַּלִּיל פֶּסַח דְּלִיל שְׁמוּרִים הוּא וְלָמָּה נִתְיָרָא מִגִּנְבִּים. וְצ"ל דְּשָׁכִיחַ הַזִּיקָא הוּא כִּמְ"ש בַּמִּדְרָךְ וּבִשְׁכִיחַ הַזִּיקָא לֹא סִמְכִי אֲנִיסָא כִּמְ"ש הַמִּגְ"א שֵׁם. וְיִל"ע אִיזָה שְׁמִירָה הִיא הִרִי רוֹת נִכְנָסָה וּשְׁכָבָה מִרְגְּלוֹתָיו וְלֹא הִרְגִּישׁ בָּהּ כָּלֵל וְאִ"כ גַּם גִּנֵּב יִכּוֹל

לִגְנוֹב הַכֹּל וְלֹא יִרְגִּישׁ. וְצ"ל דְּגִנֵּב מִתִּירָא לְהַכְנִס כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁהוּא יֵשֶׁן שֶׁמִּתִּירָא שְׁמָא יִתְעוֹרֵר. וְאֲכִתִּי יל"ע הַכְּתִיב הֵנָּה הוּא זוֹרָה אֶת גּוֹרֵן הַשְּׁעוּרִים הַלַּיְלָה וְאֵיךְ מוֹתֵר לְזוֹרוֹת בִּיּו"ט וְצ"ל דְּבַלִּיל י"ד קֹאמְרָה לֵה נַעֲמִי שֶׁהַלַּיְלָה זוֹרָה אֶת הַגּוֹרֵן [וּבִזָּה מְדוּיָק גַּם הַלְשׁוֹן שֶׁאֲמָרָה הֵנָּה הוּא זוֹרָה אֶת גּוֹרֵן הַשְּׁעוּרִים הַלַּיְלָה וְלֹא אֲמָרָה הֵנָּה הוּא יוֹרָה] וְקֹאמְרָה לֵה הֵנָּה הַלַּיְלָה הוּא זוֹרָה וּבִדְאִי מִחֹר בְּעֶרֶב פֶּסַח לֹא יִסְפִּיק לְהַבִּיא הַכֹּל לְבֵיתוֹ וַיִּצְטָרֵךְ לְהִשְׁאֵר לִישׁוֹן בְּגוֹרֵן לִשְׁמוֹר עַל הָעֶרְיָמוֹת לִפִּי שֶׁהַדּוֹר הִיא פְּרוּץ וְשִׁטּוֹף בְּגוֹל כִּמְ"ש בַּמִּדְרָךְ פ"ה ס' ט"ו. (טַעֲמָא דְקִרְא)

The "Place" of H'

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא

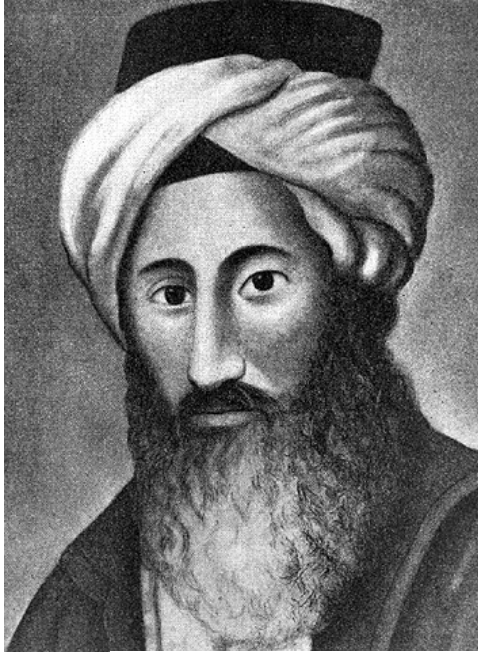
קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו" (ישעיה ו, ג). לעומתו, יחזקאל חי לאחר חורבן הבית והתנבא בגלות בבל. השכינה הסתלקה וכעת היא בהסתר פנים; נוכחות הקב"ה כבר אינה מורגשת. לפיכך קורא יחזקאל: "ברוך כבוד ה' ממקומו" (יחזקאל ג, יב).

שתי נבואות אלו, המשקפות שתי זוויות שונות, מרכיבות את נוסח ה"קדושה", המתארת את המלאכים המשבחים את הקב"ה. התיאור "המקום" מתייחס לקב"ה לאחר שהוא מתרחק מאתנו ושבו לשכון במקומו – בזמנים של צער, טרגדיה ואסון. אף על פי כן, גם כאשר הקב"ה שב למקומו, אנו יכולים לראות ממרחק את "המקום", וכך אנו פונים אליו. לפיכך, בניחוס אבליים אנו מנחמים בלשון "המקום" – "המקום ינחם אתכם".

פגישתו של יעקב בשכינה בצאתו מארץ ישראל מתוארת בפסוק כ"ויפגע במקום" (בראשית כח, יא). בפסוק זה, אומרים חז"ל, נרמז שיעקב תיקן תפילת ערבית. יעקב, שברח מאחיו המבקש את נפשו לבית לבן, שגם הוא לבסוף רדף אחריו להורגו, יעקב שמתה עליו אשתו האהובה בדרך ובשובו לארצו נלקחה ממנו בתו, יעקב שלאחר כל זאת ביקש לישב בשלווה ומיד קפץ עליו רוגזו של יוסף, יעקב המתאבל על בנו מחמד לבו ימים רבים וממאן להנחם – הוא זה שתיקן את תפילת ערבית. ימיו של יעקב היו כולם לילות ארוכים, ותפילת

"אמר רבא כל שראה יחזקאל ראה ישעיה. למה יחזקאל דומה? לבן כפר שראה את המלך. ולמה ישעיה דומה? לבן כרך שראה את המלך" (חגיגה יג ע"ב). רבא מסביר את ריבוי הפרטים במעשה המרכבה בנבואת יחזקאל לעומת מיעוט הפרטים בנבואת ישעיה. כוונתו בדימוי בן הכרך ובן הכפר היא לבאר שהן יחזקאל והן ישעיה ראו את אותו מחזה, אלא שנבואת יחזקאל מפורטת יותר, משום שיחזקאל משול לבן כפר, הרואה את המלך רק לעתים רחוקות, ולכן נוטה יותר להרחיב בתיאור המפגש עם המלך. ישעיה, לעומת זאת, משול לבן כרך המורגל יותר בראיית פני המלך, ולכן אינו טורח כל כך להאריך בפרטים. ההבדל בין יחזקאל וישעיה אינו בכוח הנבואה שלהם; ההבדלים בין הנבואות משקפים זוויות ונסיבות חיים שונות. ישעיה הנביא חי בזמן שביה המקדש היה קיים ונוכחות הקב"ה הייתה מורגשת, ולפיכך הוא קורא: "קדוש

The Key to Redemption

א"נ לחמ'א עני'א גימטריא רד"ו, שלא
ישבנו אלא רד"ו שנה. וכי תימא
במספר שנים הללו של רד"ו ימי יעקב

ולכן היה בעיניהם גלות, להיותם בארעא
דמצרים, ורחקו ממקום הקדש ארעא
דישראל. והשתא מזה נלמד תוקף גדולת
החסד והצדקה, כי עם היות שישבנו
במצרים בגלות וימררו את חיינו, נצטוינו
לא לתעב מצרי כי גר היית בארצו (דברים
כ"ג ח'). לכן **כל דכפין** וכו'. וכלפי אשר
אמרנו שלאבותינו עם היותם בשלוח
ובמשמני מדינה נחשב גלות היותם בחוץ

אבינו ע"ה ויוסף הצדיק ועד אחרון
שבשבטים, וכל ימיהם לא היה שעבוד
כלל, ואדרבה יוסף הצדיק מלך אדיר ומשל
ממשל רב, והיו ישראל כבני מלכים, ואמאי
עיילי בחושבן שני גלותם, ומצרפים הכל
במספר שני גלות. לזה אומרים **די אכלו**
אבהתנא בארעא דמצרים, רצו לומר
דהאבות הקדושים כל מעיינם בדבקות ה',
וכל עניני העולם הזה כאפס ותהו נחשבו,

ומטעם היותנו בנים נצטוינו בצדקה, כמ"ש
רבי עקיבא פ"ק דבתרא. לכן באומרו
לחמ'א עני'א דהוי כמספר רד"ו, ושם רמז
כי הגדיל ה' לעשות עמנו להיותנו בנים,
ותוקף השעבוד עלה בחשבון. א"כ חל
עלינו חובת הצדקה, ולכן **כל דכפין ייתי**
ויכול, והכל מתוקן. **כל דצריך**, שהוא
מפונק ולא סגי ליה באכילה פשוטה, **ייתי**
ויפסח, בכל אוות נפשו כמ"ש פרק מציאת
האשה (כתובות טו:) מפנקי כולי האי, עייפינהו
ושדרינהו, וזה כוונת הכתוב (דברים ט"ו ח') די
מחסורו אשר יחסר לו, לו דייקא, דלגבי
ידידה הוא חסרון, אך לגבי אחריני אין זה

לארץ, כי רחקו ממקום הקדש. אי לזאת
תכון תפלתנו, **השתא הכא לשנה הבאה**
בארעא דישראל, לעבוד עבודת הקדש,
כדחזי המצות שאנו מקיימים בחוץ לארץ.
אמנם גמר העבודה הוא השתא הכא עבדי
לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין,
ונעבוד את ה' עבודה שלימה.

ואפשר לומר עוד כי הטעם שיצאנו
ברד"ו שנה ולא נשתהינו
לענות נפיש ת"ל שנה, היה מסיבת תוקף
השעבוד, ואשר יש לנו דין בנים, דתוקף
השעבוד הנה צורף לעיקר כמשפט בני
המלך כאשר כתבנו במקומות אחרים,

חסרון, עם כל זה צריך למלאות חסרונו, וכמ"ש אפילו עבד לרוץ לפניו, וכמו שפירשו המפרשים, ולא ירע לבבך בתתך לו (שם פסוק י'), הכונה בתתך את עצמך לו לרוץ לפניו, כמו שאמרו בש"ס (שם) שעשה הלל שרץ לפני בן טובים שלשה מילין. ומאחר שזכינו לקיים מצות הצדקה שמורה דיש לנו דין בנים, א"כ **השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל**, דמארץ ישראל מורה דיש לנו דין בנים, כמ"ש הרב מהר"ש אלגאזי. וגם נזכה לגאולה, השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין, דהצדקה מקרבת הגאולה.

אחר כך, דמסתייעא מילתיה ללכת, משום יגעתי ומצאתי. וז"ש ייתי ויכול. **כל דצריך**, שהוא בעל פלפול והיה לו הרהורים כמ"ש ואם צמא, **ייתי ויפסח**, ידלג מלימודו ללימוד הגדה, וטוב לו. **ואפשר** לומר הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, במה שאמרו בזהר פרשת שמות דף ג' ע"א דאי כד נחתי ישראל למצרים לא יטעמון נהמא דמצראי, לא אשתבקו בגלותא, ולא יעיקון לון מצראי, דכתיב (משלי כ"ג ו') אל תלחם

ועוד אפשר לומר דרך רמז, כי ידוע דבחטא אדם הראשון נטמעו הנשמות וניצוצי הקדושה, ונתפשט ארס הנחש בכל המאכלות, וז"ש **הא לחמא עניא**, כי הלחם צריך כל כך מלאכות ובירורין בשדה ובגוף החיטים הרבה מאד, עד שיאפה ויבא לכלל אכילה, וכל זה בחטא אדם הראשון, וז"ש הא לחמא עניא, כי עני הוא בהיות ששלט הנחש ופרח בכלו ארסו. וזה היה טעם גלות מצרים וכל הגלות לברר ניצוצות הקדושה. וז"ש **די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים**, דע"י אוכלם מלחם ארץ מצרים, החלו

את לחם רע עין, ע"ש. ואפשר לרמז, כי מפני שאכלו נהמא דמצראי לחם רע עין, לכן היו בגלות ת' שנה גימטריא ר"ע עין. וזהו שאומרים **הא לחמא עניא**, זכר לגלות, והיה סיבה **די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים**, דאי לא יטעמון נהמא דמצראי לא אשתבקו בגלותא, וע"י שאכל, היינו בגלות, וזה רמז לעבדות. ואחר שהקדים, דסיבת הגלות היה לאוכלם לחם רע עין, פתח ואמר **כל דכפין וכו'**, דודאי הוא בלב שלם ועין טובה.

Every Generation

Imrei Shefer

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. כענין דתנן בסנהדרין (לז,א) שחייב כל אדם לומר - 'בשבילי נברא העולם'¹, הכי נמי חייב כל אדם לומר דבשבילו לבדו היתה יציאת מצרים². והתועלת מזו המחשבה³ מובנת כי היא באה להגביה את לב האדם בדרך ה'⁴, אחרי אשר כל בריאת השמים והארץ היתה בשבילו - אם כן עליו להכשיר את עצמו שיהא ראוי לקיום ה'עשרה מאמרות' של הקב"ה⁵. וכן במה שיחשוב שבשבילו לבדו היה כל העסק הגדול של יציאת מצרים יהא בזה למדי להגביה את נפשו בדרך התורה שבשביל זו התכלית⁶ היתה יציאת מצרים⁷.

The Hidden End

אבל יש רמז עוד נוסף במלת 'והגדת לבנך'. דכאמרת זו הלילה של חמשה עשר מוכשר לחינוך הבנים וכמו שפרט בהגדה לעיל 'כנגד ארבעה מצות דבורה תורה', איך צריך להתבונן, דכל המשפחה יושבים ביחד כסדר ומוכנים לקיים מצות סיפור יציאת מצרים ויש לנו בנים, נכדים, או ניעם צעירים ואפילו קצת מבוגרים, וצריכים להכיר את האמת, דרוב הלילה יתעסקו הצעירים איך לבוב את האפיקומן מן הפסח המסור, או לחפש תכסיסים איך שהוא יצטרך לזוז ממקומו כפי שיהיה קל לגבש את האפיקומן, וקשה להבין איך נתהוה זאת שיתחפף ליל קדוש כזה ומכאן לחינוך, להיות היסך מזה ולדבר על גביה ולבקש מהמסדר להבטיח שיקנה חפץ הנצרך או חביב להתעב. ובגמרא (פסחים קט.) איתא הלשון 'חושפין מצה בליל פסחים בשביל הטיקות שלא ישגו, ופרש"י 'מגביהין את הקטנה בשביל הטיקות ששאלו ואית דמפרש חוטפין מצה, אוכלין מהר' עכ"ל חזק כדו לקיים גם את התעניות במצות הלילה אבל לא מדברים על מציב אפיקומן.

כאמרת חינוך גדול בלילה הזאת. והו' שנאמר 'והגדת לבנך' ולא 'ואמרת לבנך' ראשונה הוא אמירה בפה מלא, אבל 'והגדת' יכול להיות גם באישיהו מצה טעמו, ובאמת בדרך זה של מעשה גביהת האפיקומן פועל יותר בליבו צעירים ממה שיאמר להם בפה מלא ואם מבין זאת אז יוצא ליל הסדר בקיום 'והגדת לבנך' במלא המובן.

ואולי יש לכאור על פי זה מה דכתיב 'והגדת לבנך' ביום ההוא לאמר כנגד זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים'. וקשה להבין מהו 'ביום ההוא' לאיזה יום מתכוון, הלא ברור דמדובר על ליל הסדר והלא דרש סוף הפסוק 'בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך'. איך מה בעי בחיטו ביום ההוא, ולמה לא אמר ישר 'והגדת לבנך' לאמר בעבור זה? חלמ' צריך ביום ההוא, אלא אפשר דרמזו למה שכתבתי ד'ביום ההוא' קאי על הנאולה שליטה שיבוא, 'ביום ההוא יתקע בשופר גדול' (ישעיה כג. יז) ע"י טעם צדיקו. ואז כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות ושוב נאכל פסח כזה ומרור שבעבור זה לא אמרתי אלא בשעה זו.

אלא ריש ללמד מניגוד עמוק על ענין הזה ריש בה באמת מעלת ישראל. והנה ידוע ריש חרובים אכילת האפיקומן כעיקר מצות מצה, אבל ככל אופן הוא נכלל בסימן של חמשה בתור 'צפון' דהיינו מכוסה ואינו נראה (אף בדגולה איתא בשם הגרי"ח מבריסק דהוא קדש קדשים וכו' לפסח תכלית בהיפך הדעת כבקרשים וכו' לפסח) לכן מטמינים אותו. אבל גם בפשט יש לבאר דנקרא צפון כיסוס שיש כזה גם טעם מכוסה וצנוע חוץ מזה שהוא וכו' על יציאת מצרים, והוא גם סימן ויש בזה רמז שהוא צפון לנאולה העתידה דהיה באופן של 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' (ויקרא יז. טו) דהוא סימן על נאולה של שיר חדש השתירה לבוא כביא.

ואיך י"ל דמראים לצעירים דכאמרת תלוי הנאולה השלימה בו, אם נקיים תורה ומצות כדבעי, יהיה הנאולה במהרה והכל תלוי בו. ולכן סומזין לצעירים ריש בייך לגבש את העתידות ע"י התענוותן. ואף שאנו אומר לו בהדיא אבל מים זה חוכן הגביה, ריש בייך למדור העתידות ע"י הגביה להבטיח שיבוא הנאולה במהרה ע"י מה שנקטנו בקיום התורה. וזה

The Fifth Son

By the Grace of G-d
11th of Nissan, 5717
[April 12, 1957]
Brooklyn, N.Y.

Greeting and Blessing:

The Festival of Pesach is inaugurated by the central theme: "When thy son will ask thee," and the Haggadah is based on the commandment of the Torah: "Then shalt thou tell thy son."

There are various ways of asking questions and formulating the answers, depending upon whether the son belongs to the category of the "Wise," the "Wicked," the "Simple," or "The One Who Knows Not How to Ask."

While the "Four Sons" differ from one another in their reaction to the Seder service, they have one thing in common: they are all present at the Seder service. Even the so-called "Wicked" son is there, taking an active, though rebellious, interest in what is going on in Jewish life around him. This, at least, justifies the hope that someday also the "Wicked" one will become wise, and all Jewish children attending the Seder will become conscientious, Torah-and-Mitzvot-observing Jews.

Unfortunately, there is, in our time of confusion and obscurity, another kind of a Jewish child: the child who is conspicuous by his absence from the Seder service; the one who has no interest whatsoever in [Torah](#) and Mitzvot, laws and customs; who is not even aware of the Seder-Shel-Pesach, of the Exodus from Egypt and the subsequent Revelation at Sinai.

This presents a grave challenge, which should command our attention long before [Passover](#) and the Seder night. For no Jewish child should be forgotten and given up. We must make every effort to save also that "lost" child, and bring the absentee to the Seder table. Determined to do so, and driven by a deep sense of compassion and responsibility, we need have no fear of failure.

In order to remedy an undesirable situation of any kind, it is necessary to attack the roots of the evil. The same is true in this case.

The regrettable truth is that the blame for the above-mentioned "lost generation" lies squarely on the shoulders of the parents.

It is the result of an erroneous psychology and misguided policy on the part of some immigrants arriving in a new and strange environment. Finding themselves a small minority and encountering certain difficulties, which are largely unavoidable in all cases of resettlement, some parents had the mistaken notion, which they injected also into their children, that the way to overcome these difficulties is to become quickly assimilated with the new environment, by discarding the heritage of their forefathers and abandoning the Jewish way of life. Finding the ensuing process somewhat distasteful, as such a course is bound to be full of spiritual conflict, some parents were resolved that their children would be spared the conflict altogether. In order to justify their desertion and appease their injured conscience, it was necessary for them to devise some rationale, and they deluded themselves, and deluded their children, by the claim that in their new surroundings the Jewish way of life, with the observance of the Torah and [Mitzvot](#), did not fit. They looked for, and therefore also "found," faults with the true Jewish way of life, while in their non-Jewish environment everything seemed to them only good and attractive.

By this attitude the said parents hoped to assure their children's existence and survival in the new environment. But what kind of existence is it, if everything spiritual and holy is traded for the material? What kind of survival is it, if it means the sacrifice of the Soul for the amenities of the body?

Moreover, in their retreat from Yiddishkeit, they turned what they thought was an "escape to freedom" into an escape to servitude, pathetically trying to imitate the non-Jewish environment, failing to see that such imitation, by its caricature and inferiority complex, can only call forth mockery and derision, and can only offend the sensibilities of those whose respect and acceptance they are so desperately trying to win.

The same false approach to the minority problem, whereby the misguided minority seeks to ensure its existence by self-dissolution, which essentially means suicide, or, at any rate, self-crippling, has dominated not only individuals, but unfortunately has been made the creed of certain groups thrown together by a set of circumstances. This gave rise to certain dissident movements on the Jewish scene, which either openly or by subterfuge seek to undermine the Torah which Moses commanded us, as he received it from the One [G-d](#), and transmitted it to our people; the Divine Torah which gives our people its unique and distinctive character among the nations of the world. Verily, these movements, while differing from each other, have one underlying ideology in common, that of "We will be as the nations, as the families of the countries, to serve wood and stone." ([Ezekiel 20:32](#))

The dire consequences of this utterly false approach were that thousands upon thousands of Jews have been removed from their fountain of life, from their fellow Jews and from their true faith. Deprived of spiritual life and content, there grew up children who no longer belong to the "Four Sons" of the [Haggadah](#), not even in the category of the

“Wicked” one. They are almost a total loss to themselves and to their fellow Jews and true Yiddishkeit, which are inseparable.

The event of the Exodus from Egypt and the Festival of Passover are timely reminders, among other things, that not in an attempt to imitate the environment lies the hope for survival, deliverance and freedom, but rather in the unswerving loyalty to our traditions and true Jewish way of life.

Our ancestors in Egypt were a small minority, and lived in the most difficult circumstances. Yet, as our Sages relate, they preserved their identity and, with pride and dignity, tenaciously clung to their way of life, traditions and distinct uniqueness; precisely in this way was their existence assured, as also their true deliverance from slavery, physical and spiritual.

It is one of the vital tasks of our time to exert all possible effort to awaken in the young generation, as also in those who are advanced in years but still immature in deeper understanding, a fuller appreciation of the true Jewish values, of Torah-true Yiddishkeit, a full and genuine Yiddishkeit; not of that which goes under a false label of misrepresented, compromised, or watered-down “Judaism,” whatever the trademark. Together with this appreciation will come the realization that only true Yiddishkeit can guarantee the existence of the individual, of each and every Jew, at any time, in any place, and under any circumstances.

There is no room for hopelessness in Jewish life, and no Jew should ever be given up as a lost cause. Through the proper compassionate approach of Ahavas Yisroel, even those of the “lost” generation can be brought back to the love of G-d (Ahavas HaShem) and love of the Torah (Ahavas HaTorah), and not only be included in the community of the “Four Sons,” but in due course be elevated to the rank of the “Wise” son.

May G-d grant that all sons and daughters of Israel be gathered together at the same table of the Seder service, to celebrate the Festival of Passover in its true spirit and manner, in accordance with “the testimonies, statutes, and laws which G-d our G-d commanded us.”

May the gathering also of those “lost tribes of Israel,” and their assembly at the Seder table, hasten the beginning of the true and complete Redemption of our people, through our righteous Moshiach, speedily in our time.

With the blessing of a Kosher and Happy [Pesach](#).

1. Rabbi Riskin Hagadah

Four Children, Four Generations

According to a delightful interpretation ascribed to the former Lubavitcher Rebbe, Rabbi Joseph Isaac Schneersohn (1880–1950), the Four Children represent the four generations of the American experience. The Wise Child represents the European roots, the generation of the grandparents who came to America with beard and earlocks, dressed in *streimel* and *kapote*, steeped in piety, with a love for learning and profound knowledge of the Jewish tradition.

Their progeny (the Wicked Child), brought up within the American “melting pot,” rejected his parent’s customs and ways of

thought. He thought of himself as being in a new country with new ways of thinking and acting. To him, the parents were terribly old-fashioned and a bit foolish for not immediately adopting the new ways, which seemed more easygoing and profitable. Turning his back on the glories of the Jewish tradition, this child often became successful in business but was cynical in his outlook.

The third generation, the Simple Child is confused. He watched his grandfather making *Kiddush* on Friday night and his father standing by silently, perhaps resentfully, impatient to prepare for business on Saturday morning. The memory of this grandfather, though strong at one time, is fading, and so the confused Simple Child can only ask "מה זאת?" caught as he is in the conflict between his grandfather and his father.

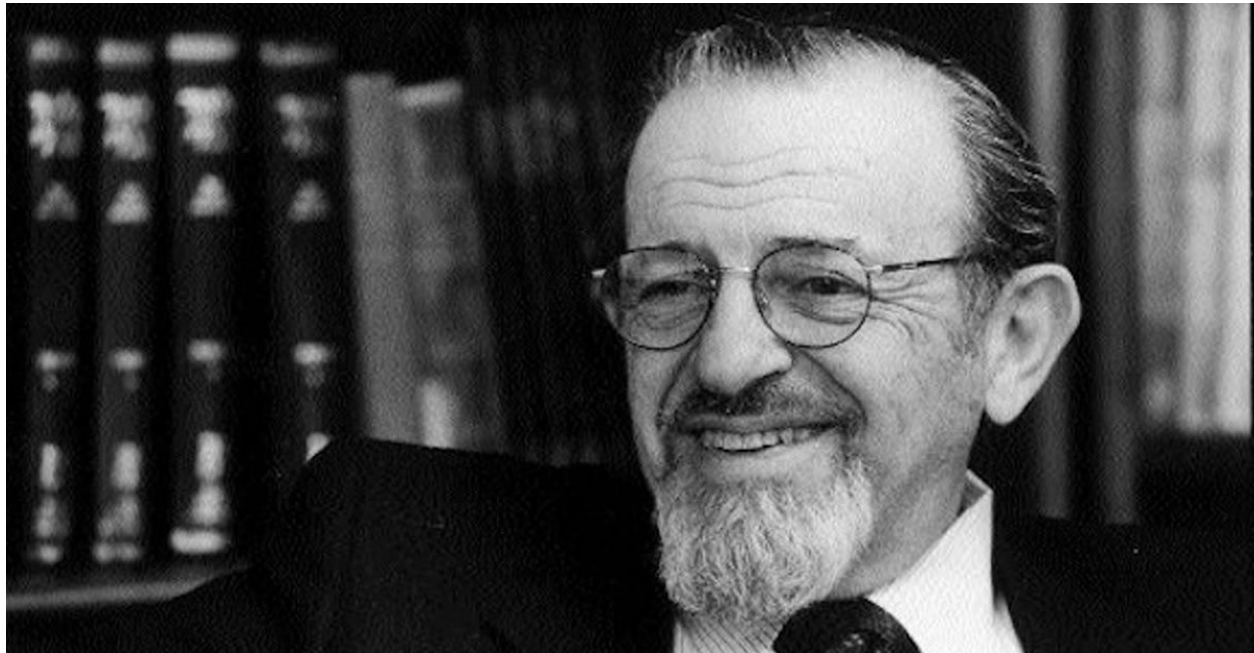
The fourth generation, the Child Who Does Not Know How to Ask, offspring of the Simple Child, is the greatest tragedy of all. He was born after his great-grandparents had died. He knows only his totally assimilated grandfather, the *rasha*, and his religiously confused father. He does not even know how to ask questions. This is our mute American generation, the generation of the child who thought it was someone's birthday when she saw her great-grandmother lighting the festival candles. The only time this child had seen candles being lit was on birthdays. She did not even know how to ask. We are now being challenged to open our great heritage to this generation which lost it without ever knowing what it had possessed.°

There is also a fifth generation, which is merely hinted at in the Haggadah. This generation is so far removed from Judaism that it does not even know it is Passover. No matter what we say about the Wicked Child, at least he is at the Seder. The One Who Does Not Know How to Ask somehow stumbled upon a Seder even if he

finds it rather incomprehensible. But that fifth generation, which is rapidly becoming the dominant Jewish generation in America, is not here at all. When we open the door for Elijah the prophet, we must hold the door open for every Jew who has not yet come in. And then perhaps not only the fifth generation but the prophet

Elijah too will come in “to restore the hearts of the children to the parents and the hearts of the parents to the children” (Mal. 3:24). And only when the door is held wide open, only when we learn to speak to those fifth-generation children, only when we restore all of them to their lost heritage, shall we be privileged to usher in complete redemption.

[Leaning like the Romans](#)

בְּהִסְיַת שְׂמָאל We lean on the left side when we drink the Four Cups and eat the *matzah*, according to the Talmud, because of a hygienic reason: not to choke on our food. But beyond that, scholars suggest other dimensions. The leaning is a symbol of aristocracy and freedom. But this is puzzling: Why adopt for our Jewish religious purposes a form or posture that was unique to the Romans of two thousand years ago? Why retain this fossilized Roman custom when we have so many beautiful Jewish customs? The answer, I suggest, lies in irony. Why is our Seder lacking and incomplete today? Why do we not observe the Passover sacrifice which was the center of our Seder in the days of independence? Why are we today in exile? It is because the Romans of two thousand years ago destroyed the Temple. But we shall not allow that destruction to rob us of our authenticity and undo us as a people. And so, today, we practice that very Roman symbol of freedom, the inclining on the left side. We adopt the Roman posture of leisure — and we thereby celebrate *zekher le-Mikdash*, remembering everything that occurred in the Temple, while they, the Romans who ravaged the Temple, are no longer in existence!